

4-SINFDA O‘QISH SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISHDA MATN TAHLILIGA ASOSLANGAN INTERFAOL METODLARDAN FOYDALANISH

Ahmedova Madina Keldiyor qizi

Paxtakor tumani 17-umumta’lim maktabi

boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi

Annotatsiya

Ushbu maqolada boshlang‘ich ta’limning 4-sinf bosqichida o‘quvchilarning o‘qish savodxonligini rivojlantirishda matn tahliliga asoslangan interfaol metodlardan foydalanish masalalari yoritilgan. Unda o‘quvchilarning matnni ongli o‘qish, mazmunini chuqur anglash, tahlil qilish va mustaqil xulosa chiqarish ko‘nikmalarini shakllantirishda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning o‘rni ilmiy-uslubiy jihatdan asoslab berilgan. Shuningdek, dars jarayonida savol-javob, muammoli vaziyatlar, guruhli faoliyat va ijodiy topshiriqlardan foydalanishning ta’lim samaradorligiga ta’siri tahlil qilingan.

Kalit so‘zlar: boshlang‘ich ta’lim, 4-sinf, o‘qish savodxonligi, matn tahlili, interfaol metodlar, ongli o‘qish, mustaqil fikrlash.

Kirish

Boshlang‘ich ta’lim bosqichida o‘qish savodxonligini rivojlantirish o‘quvchilarning umumiy bilim olish jarayonida muhim o‘rin egallaydi. Ayniqsa, 4-sinf o‘quvchilari matn bilan mustaqil ishlashga, uning mazmunini tahlil qilishga va fikr bildirishga tayyor holatga keladilar.

O‘qish savodxonligi nafaqat tez va ravon o‘qish, balki matnni tushunish, muallif g‘oyasini anglash va o‘z munosabatini bildira olish bilan belgilanadi. Shu bois dars jarayonida matn tahliliga asoslangan interfaol metodlardan foydalanish pedagogik jihatdan dolzarbdir.

Matn bilan ishlash o'quvchilarning mantiqiy va tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi. Interfaol metodlar o'quvchilarni faollikka undaydi, darsga bo'lgan qiziqishni oshiradi va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Asosiy qism

1. Matn tahlilining pedagogik ahamiyati

4-sinfda matn tahlili o'quvchilarga sabab–oqibat bog'lanishlarini aniqlash, voqealarga baho berish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu orqali ular mustaqil fikrlash va tahliliy yondashuvni egallaydilar.

2. Interfaol metodlar va ularning ta'lim samaradorligiga ta'siri

- **Savol-javob muhokamalari:** o'quvchilarni matn mazmunini anglash va fikr bildirishga undaydi.
- **Guruhli faoliyat:** o'quvchilar bir-birining fikrini tinglashni va hurmat bilan baholashni o'rganadilar.
- **Ijodiy topshiriqlar:** matn mazmuni asosida reja tuzish, qisqa xulosa yozish va boshqa vazifalar o'quvchilarning yozma va og'zaki nutqini rivojlantiradi.

3. Lug'at va til kompetensiyasini rivojlantirish

Matn tahliliga asoslangan metodlar o'quvchilarning lug'at boyligini oshirishga yordam beradi. Noma'lum so'zlar bilan ishlash, ularni nutqda qo'llash o'quvchilarning til kompetensiyasini mustahkamlaydi.

4. Matnni hayotiy vaziyatlarga bog'lash

O'quvchilar o'qilgan matndan o'z hayotlariga tegishli xulosalar chiqaradilar, bu esa bilimlarning amaliy qo'llanilishini oshiradi. Shu bilan birga, badiiy va axborot matnlari orqali axloqiy va estetik qarashlar shakllanadi.

5. Darsni bosqichma-bosqich tashkil etish

Matn tahliliga asoslangan darslar quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. Matnni ongli va ifodali o'qish;
2. Noma'lum so'z va iboralarni aniqlash;
3. Matn mazmunini savollar asosida tahlil qilish;

4. Guruhli muhokama va fikr almashish;
5. Xulosa chiqarish va baholash.

Xulosa

4-sinfda o‘qish savodxonligini rivojlantirishda matn tahliliga asoslangan interfaol metodlardan foydalanish pedagogik samaradorlikni oshiradi. Ushbu metodlar orqali o‘quvchilarda ongli o‘qish, mustaqil fikrlash, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko‘nikmalari shakllanadi. Natijada o‘quvchilarning ta’lim sifati oshadi va ular keyingi ta’lim bosqichlariga puxta tayyorlanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
2. Boshlang‘ich ta’lim davlat ta’lim standarti. – Toshkent, 2021.
3. Matchonov S. Boshlang‘ich sinflarda o‘qish metodikasi. – Toshkent: O‘qituvchi, 2019.
4. Jumayev M.E. O‘qish savodxonligini rivojlantirish asoslari. – Toshkent, 2020.
5. Saidova M.J. Boshlang‘ich ta’limda interfaol metodlar // Xalq ta’limi, 2022, №2.